КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА
ОВЛАШЋЕНИ РЕВИЗОР
(ИСПИТНИ ТЕРМИН: НОВЕМБАР 2025. ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 11:
НАПРЕДНА РЕВИЗИЈА

I - ЕСЕЈИ

Есеј бр. 1 – Материјалност и ризик у ревизији финансијских извјештаја

a) **Објасните појам, значај и утицај процјене материјалности на процес ревизије ФИ (5 бодова)**
b) **Објасните како се утврђује и како се процијењена материјалност примјењује у току ревизије финансијских извјештаја (5 бодова)**

c) **Објасните појам, суштину и наведите основне компоненте ризика у ревизији финансијлих извјештаја (5 бодова)**

d) **Објасните компоненте и модел ризика ревизије финансијских извјештаја (5 бодова)**

<u>Есеј бр. 2</u> – Ревизија потраживања

Објасните:

a) **Разлоге посвећивања значајног обима ревизорског ангажмана ревизији потраживања.** (6 бодова)

b) **Циљеве ревизије потраживања.** (4 бода)

c) **Примјере ревизијских тестова за циклус продаје и потраживања.** (10 бодова)

<u>Одговори</u>:

<u>Есеј бр. 3</u> – Радни папири ревизије

Дефинишите и објасните:

a) **Важност радних папира за рад ревизора.** (8 бодова)
b) **Садржај радних папира.** (6 бодова)
c) **Досије радних папира.** (6 бодова)

<u>Одговори</u>:

II ЗАДАЦИ

Задатак број 1
Предузеће „Б“

Ваше друштво за ревизију је у јулу мјесецу 2023. године закључило уговор о ревизији финансијских извјештаја за 2023. годину са клијентом „Б“, предузећем које послује у области производње електричне енергије. Уговор је потписан након што је клијент прекинуо вишегодишњи ангажман са претходним ревизором.

Предузеће „Б“ је сачинило финансијске извјештаје на дан 31.12.2023. године, односно за период од 01.01. до 31.12.2023. године, уз тврдњу управе да су приликом њиховог сачињавања примијењени важећи Међународни стандарди финансијског извјештавања.

Биланс стања и биланс успјеха за 2023. годину, као дио сета финансијских извјештаја према важећем оквиру за финансијско извјештавање, су презентовани у наредним табелама.

БИЛАНС СТАЊА
На дан 31.12.2023. године

(у КМ)

ОПИС/ПОЗИЦИЈЕ	2023.	2022.
СТАЛНА СРЕДСТВА	**241.369.102.**	**244.939.497**
Нематеријална средства	8.209.756	7.620.259
Некретнине, постројења и опрема	230.620.365	234.774.986
- Земљиште	62.859	62.859
- Грађевински објекти	168.198.719	171.022.225
- Постројења и опрема	60.845.847	63.474.854
- Аванси, некретнине и постр. и опрема у припреми	1.512.940	215.048
Инвестиционе некретнине	2.637.883	2.641.885
ОБРТНА/ТЕКУЋА СРЕДСТВА	**47.823.839**	**38.692.877**
1. Залихе	1.054.743	978.582
2. Краткорочна потраживања и пласмани	45.889.690	37.074.938
3. Готовина и еквиваленти готовине	870.336	629.403
4. ПДВ и краткорочна разграничења	9.070	9.054
ПОСЛОВНА/БИЛАНСАНА АКТИВА	**289.291.843**	**283.730.007**
ВАНБИЛАНСА АКТИВА	**19.917.900**	**19.011.639**
КАПИТАЛ И РЕЗЕРВЕ	**238.298.924**	**259.884.268**
Основни капитал	102.354.487	102.354.487
Резерве	53.508.915	53.632.853
Ревлоризационе резерве	66.411.194	68.152.018
Нераспопређени добитак	**16.024.328**	**35.744.910**
- НД ранијих година	6.838.650	28.729.109
- НД текуће године	9.185.678	7.015.801
ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	460.536	423.608
ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	**7.393.658**	**10.033.326**
КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ И РЕЗЕРВИСАЊА	**34.663.026**	**5.361.243**
ПОСЛОВНА/БИЛАНСНА ПАСИВА	**289.291.843**	**283.730.007**
ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	**19.917.900**	**19.011.639**

БИЛАНС УСПЈЕХА

У периоду од 01.01. до 31.12.2023. године

(у КМ)

ОПИС/ПОЗИЦИЈЕ	2023.	2022.
ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	**26.918.330**	**23.089.426**
1. Приходи од продаје производа повезаним пр. лицима	25.387.393	22.044.359
2. Остали пословни приходи	1.530.937	1.045.067
ПОСЛОВНИ РАСХОДИ	**18.340.904**	**16.519.637**
1. Трошкови материјала	235.744	220.552
2. Трошкови горива и енергије	323.916	283.273
3. Трошкови зарада, накнада зарада и ост. лич. примања.	6.139.490	5.707.617
4. Трошкови производних услуга	2.390.736	1.966-973
5. Трошкови амортизације и резервисања	6.180.855	6.139.700
6. Нематеријални трошкови	326.407	218.288
7. Трошкови пореза и доприноса	2.743.756	1.983.234
Пословни добитак/губитак	**8.577.426**	**6.569.789**
ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ	1.341	/
ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	508.600	551.695
ДОБИТАК/ГУБИТАК РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ	**8.070.167**	**6.018.094**
ОСТАЛИ ПРИХОДИ И ДОБИЦИ	130.713	66.177
ОСТАЛИ РАСХОДИ И ГУБИЦИ	189.683	104.606
ДОБИТАК/ГУБИТАК ПО ОСНОВУ ОСТ. П и Р	**-58.970**	**-38.429**
ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВР. ИМОВИНЕ	/	/
РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВР. ИМОВИНЕ	**94.334**	**89.945**
ГУБИТАК ОД УСКЛАЂИВАЊА ВР. ИМОВИНЕ	**-94.334**	**-89.945**
ПРИХОДИ/РАСХОДИ – ПРОМ. РАЧ. ПОЛИТИКА	/	**3.183**
ДОБИТАК/ГУБИТАК ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	**7.916.863**	**5.892.903**
Порески расходи периода	**264.041**	**806.577**
НЕТО ДОБИТАК ТЕКУЋЕ ГОДИНЕ	**7.469.994**	**5.443.723**
УКУПНИ ПРИХОДИ	**27.050.384**	**23.158.786**
УКУПНИ РАСХОДИ	**19.133.521**	**17.265.883**
УКУПАН ДОБИТАК/ГУБИТАК ТЕКУЋЕ ГОДИНЕ	**7.469.994**	**5.443.723**

Током ревизије сте дошли до сљедећих доказа и сазнања и сачинили сљедеће радне папире или забиљешке:

ЗАБИЉЕШКА (РП) БР. 1:

Уговор о ангажману на ревизији финансијских извјештаја Предузећа „Б“ је потписан након што је клијент прекинуо вишегодишњи агажман са претходним ревизором. Због неразјашњених околности раскида уговора са претходним ревизором, клијент нам није дозволио контакт са њим, тако да нисмо могли направити увид у радну документацију, нити обавити разговор са претходним ревизором. Рачуноводствене евиденције клијента нису омогућиле да другим поступцима ревизије провјеримо стање залиха на дан 31.12.2022. године и процијенимо да ли су оне адекватно исказане у билансу стања на

тај дан, тако да, због ограничења које је наметнуо клијент, нисмо могли поуздано утврдити почетно стање залиха на почетку периода на који се односе финансијски извјештаји који су предмет ревизије.

ЗАБИЉЕШКА (РП) БР. 2:

Проведеним поступцима ревизије нематеријалних средстава утврдили смо да је клијент у својим пословним књигама и финансијским извјештајима на позицији Концесије, патенти, лиценце, софтвер и остала права исказао концесије као властиту имовину на дан 31.12.2023. године у износу од 5.304.066 КМ. Правоснажном судском пресудом је утврђено да је предузећу „Б“ одузета једна раније дата концесија укупне вриједности 1.950.000 КМ.

Предузеће „Б“ је покренуло додатна расположива правна средства за оспоравање ове Одлуке, те је Управа предузећа „Б“ одбила да изврши корекцију вриједности концесија за наведени износ, уз изјаву да ће то урадити уколико оспоравање ове Одлуке не успије и ако коначно изгубе спор. Сматрамо да је приликом сачињавања финансијских извјештаја за 2023. годину требало умањити вриједност концесија за наведени износ.

ЗАБИЉЕШКА (РП) БР. 3:

Анализом старосне структуре потраживања од купаца у оквиру ревизије потраживања, утврдили смо да потраживања од купаца, који су повезана правна лица, старија од годину дана износе 885.300 КМ.

Управа предузећа није извршила исправку вриједности ових потраживања, иако је то „прописано“ рачуноводственом политиком, уз образложење да се овакве ситуације усглашавају и пребијају на нивоу холдинга током првог квартала наредне године. Евентуални дио ових потраживања из 2023. године, који не буде разријешен на нивоу холдинга или наплаћен у 2024. години, ће биће у отписан у тој години.

ЗАБИЉЕШКА (РП) БР. 4:

Проведеним поступцима ревизије обавеза по ино кредитима, на основу коначног обрачуна који је у сладу са уговором о кредиту обрачунао ино кредитор, утврђено је да је као ефекат обрачунатих затезних камата и погрешно обрачунатих курсних разлика укупна вриједност дугорочних кредита од ино кредитора, потцијењена за износ од 545.600 КМ.

Управа предузећа „Б“ оспорава овакав обрачун ино кредитора, покренула је спор и очекује да ће правни тим у арбитражи, која треба да се заврши током првог квартала 2024. године, успјети да оспори обрачун ино кредитора, те одбија да коригује вриједност ино кредитних обавеза.

ЗАБИЉЕШКА (РП) БР. 5:

Одговарајућим поступцима ревизије обавеза према добављачима, прибавили смо доказе да управа предузећа није, у складу са уговорном обавезом, кориговала своје обавезе према испоручиоцима резервних дијелова за потребе ремонта који је планиран почетком 2024. године, по основу затезне камате за кашњење у плаћању у складу са закљученим уговором. Прорачуната потцијењеност обавеза према добављачима по овом основу износи на дан 31.12.2023. године 235.800 КМ.

*

* *

<u>ОД ВАС СЕ ЗАХТИЈЕВА ДА:</u>

1. **Сачините Програм ревизије потраживања од купаца.**

(5 ПОЕНА)

2. **За сваку од претходно наведених претпостављених забиљешки, апстрахујући све остале, саставите образложење ревизора и формулишете одговарајуће мишљење у оквиру параграфа/пасуса Мишљење ревизора. Сваки појединачни тачан одговор носи по 2 поена**

(УКУПНО: 5×2=10 ПОЕНА)

3. **За све претпостављене забиљешке као цјелину, третирајући их забиљешкама, односно радном документацијом на конкретном ревизорском ангажману, саставите образложење ревизора и дате само једно синтетизовано закључно мишљење у оквиру параграфа/пасуса Мишљење ревизора.**

(5 ПОЕНА)

НАПОМЕНА:

За рјешење задатка под (2) и (3) треба да образложите вашу процјену материјалности или значајности за ФИ који су предмет ревизије, те да је примијените приликом избора мишљења ревизора. При томе је довољно да процијените укупни ниво значајности и да га користите и за појединачна и синтетизовано мишљење без алоцирања на појединачне позиције или елементе финансијских извјештаја.

<u>ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОРИ</u>:

Задатак број 2

Ревизорски тим "АБЦ" врши ревизију финансијских извјештаја за 2024.годину код привредног друштва "XYЗ". Привредно друштво "XYЗ" је исказало сљедећи биланс стања:

Биланс стања привредног друштва "XYЗ"

ОПИС	**Износ 2023.**	**Износ 2024.**
Земљиште	210.000	185.500
Грађевински објекти	1.930.000	1.364.500
Опрема	1.200.000	2.000.000
Дугорочна активна временска разграничења	300.000	300.000
Залихе материјала	630.000	750.000
Залихе готових производа	30.000	300.000
Новчана средства	200.000	100.000
АКТИВА	**4.500.000**	**5.000.000**
Обавезе према добављачима	400.000	300.000
Обавезе за нето плаће	200.000	400.000
Обавезе за порезе и доприносе по основу плаћа	300.000	400.000
Дугорочне обавезе по кредитима	2.000.000	2.800.000
Добит периода	600.000	500.000
Капитал	1.000.000	600.000
ПАСИВА	**4.500.000**	**5.000.000**

Проведени су сви доказни поступци а вриједност залиха материјала је спорна. Материјал се у складу са рачуноводственим политикама у извјештајној 2024.години евидентирао по сталним цијенама, и то 20 КМ/ком. за материјал "а" и 12 КМ/ком. за материјал "б".

Стање рачуна залихе материјала на почетку периода садржавало је:

- материјал „а" набављен по трошку 270.000КМ а исказан по сталној вриједности 300.000КМ,
- материјал „б" набављен по трошку 360.000КМ а исказан по сталној вриједности 400.000КМ.

У току 2024.године, забиљежене су сљедеће пословне промјене у предузећу "XYЗ" хронолошки посматрано:

1. Купљено је 10.000 ком. материјала "а" од добављача "X", фактурна цијена за материјал "а" је 15 КМ/ком + ПДВ. Фактура превозника "Шпедиција" износи 300 КМ + ПДВ. Материјал је ускладиштен и фактура за превоз плаћена. Фактурна вриједност материјала са ПДВ-ом је плаћена.
2. 1.000 ком. материјал „а" је послано на дораду. Фактурна вриједност дораде материјала „а" износи 2.700 КМ + ПДВ. Материјал је ускладиштен у властито складиште након дораде. Превоз је извршен у властитој режији.
3. Купљено је материјала "б" 4.000 ком. од добављача из иностранства по фактурној цијени од 5 еура/ком. Фактура за превоз до границе је 2.000 Еура. Царина је 11% и ПДВ 17%. Превоз од границе до складишта у Сарајеву износио је 1.600 КМ + ПДВ.

Материјал је ускладиштен у властито складиште. Напомена: курс Еуро и КМ: 1 Еуро = 1,95583 КМ.

4. Издато је за потребе производње: у погон "А" 8.000 ком. материјала "а", а у погон „Б" 5.000 ком. материјала "б".
5. 20% залиха материјала "б" је расходовано због лошег квалитета, уз инспекцијски записник.
6. Анализом производног процеса уочено је да 10% вриједности издатог материјала „а" у производњу не одговара захтјеваном квалитету, те је затражен попуст од добављача од 10% на укупну фактурну вриједност из посљедње набавке. Попуст је одобрен о чему свједочи књижна обавијест након чега је измирена обавеза према добављачу по основу набавке материјала.

Ревизорски тим "АБЦ" укупну значајност утврђује у висини од 2,5% на укупна средства ревидираног предузећа. Предузеће је зарадило током 2024.године прихода у укупном износу од 5.000.000 КМ. Распоред значајности на поједине позиције врши се сразмјерно њиховој величини на дан 31.12.2024. Све позиције се укључују у распоред почетне значајности.

Ваш задатак је:

a) **Одредити износ почетне значајности, који ће бити задржан и као коначна процјена значајности – сачинити одговарајући радни документ ревизора.** (2 бода)

b) **Алоцирати значајност на спорну позицију биланса стања – сачинити одговарајући радни документ ревизора.** (2 бода)

c) **Припремити радни документ ревизора о стању и промјенама на рачуну спорне позиције финансијског извјештаја.** (8 бодова)

d) **Процијенити да ли постоји прецјењивање или потцјењивање спорног елемента финансијских извјештаја, као и његов потенцијални утицај на мишљење ревизора - сачините одговарајући примјер радне верзије процјене грешке у рачуноводственој евиденцији привредног друштва "XYЗ", уз квалификацију да ли наведена грешка резултира прецјењивањем или подцјењивањем позиција финансијских извјештаја друштва "XYЗ" те да ли се ради о значајној грешци или не, узимајући у обзир раније распоређене вриједности значајности на позиције биланса стања.** (4 бода)

e) **Дати ревизорско мишљење о финансијским извјештајима привредног друштва "XYЗ" у складу са међународним ревизорским стандардима.** (Није потребно писати цијели текст ревизорског мишљења, већ само изразити ревизорско мишљење и по потреби основу за изражавање мишљења.) (4 бода)